

CORRUPTION

Валерій БЕВЗ:

«У нас достатня законодавча база для боротьби з корупцією»

Про особливості нового антикорупційного законодавства журналові «Віче» докладно розповів голова Комітету Верховної Ради України з питань боротьби з організованою злочинністю та корупцією Валерій БЕВЗ.

– Чи задоволені ви кінцевим варіантом тексту законодавчого акта? Чи вдалося усунути всі спірні моменти під час повторного другого читання, а потім юридичного редагування (адже раніше передбачалося, що буде й третє читання)?

– Якщо говорити в цілому, то не задоволений, адже межі досконалості не існує. Це не кокетство, а реальна оцінка того, що ми наразі маємо. Але, як кажуть американці, щоб навчитися ходити, потрібно йти. Законодавчий акт є таким, яким він нині є. Документ розділено на два закони: «Про засади запобігання і протидії корупції» й «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення». Узагальнений текст після юридичного редагування направлено Голові парламенту для внесення на розгляд у сесійній залі відповідно до статті 131 («Порядок усунення неузгодженостей та неточностей у прийнятому тексті». – Ред.) Регламенту Верховної Ради. Наголошую: йдеться лише про технічні правки. Далі в Голови законодавчого органу є 5 днів для підписання поданого закону й направлення його Президентові України.

– До переходу на нинішню посаду ви були секретарем Комітету Верховної Ради з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності, який завжди відзначався високопрофесійним підходом до законодавчої роботи. Як оцінюєте процес підготовки проекту закону в очолюваному вами профільному комітеті й чи вдалося знайти спільну мову з представниками опозиційних фракцій?

– Робота була конструктивною. Інша річ, що, як то кажуть, де два юристи, там три думки. Від цього ми нікуди не дінемося. Але в будь-якому разі, коли й були якісь розбіжності, вони стосувалися не політики, а права як такого. Комітет визначався, не зважаючи на те, хто яку політичну силу представляє.

– Як відреагуєте на зауваження, що цей законодавчий акт мало чим відрізняється від тексту антикорупційного пакета законів «Про засади запобігання та протидії корупції», «Про відповідальність юридичних осіб за вчинення корупційних правопорушень» і «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення», котрий 17 грудня 2010 року скасувала Верховна Рада?

– Не думаю, що різниця й справді велика, хоча, безперечно, в нинішньому варіанті є низка істотних новацій. Хочу сказати про інше: наразі в Україні є достатня законодавча база для того, щоб боротися з корупцією. Потрібно єдине – наявність політичної волі керівництва держави наводити лад.

– Протягом 11–15 квітня під час візиту до Києва експерти Групи країн проти корупції Ради Європи (GRECO) провели третій раунд оцінки стану боротьби з корупцією в Україні й, зокрема, вивчали нове антикорупційне законодавство. Які попередні результати їхнього аналізу?

– За великим рахунком експерти погодилися з варіантом, який ми пропонуємо суспільству. Розбіжності полягають не так у площині самого права, як у підходах і поглядах на нього. Наприклад, у нас не існує поняття прецедентного права. Через це вітчизняне законодавство неможливо повністю адаптувати до західних зразків. Але ці питання мають скоріше юридично-технічний характер, і я не думаю, що в нас будуть якісь серйозні проблеми з представниками Групи країн проти корупції Ради Європи чи інших європейських інституцій. А доповідь GRECO про стан боротьби з корупцією в Україні, найпевніше, буде підготовлена наприкінці поточного – на початку наступного року.

особи, які звільнилися з посади, протягом року не можуть укласти трудові договори або вчиняти правочини у сфері підприємницької діяльності з підприємствами, якщо раніше вони здійснювали контроль, нагляд або приймали рішення щодо діяльності цих підприємств, установ чи організацій.

...життя й практика давно дали відповідь, яким чином наші чиновники всіх рівнів отримують дарунки

...у нас не існує поняття прецедентного права. Через це вітчизняне законодавство неможливо повністю адаптувати до західних зразків.

– **Переїдімо безпосередньо до тексту закону. Згідно зі статтю 5 Президентом у встановленому порядку створюється спеціально уповноважений орган з питань антикорупційної політики. Які завдання цього органу, для чого він потрібен?**

– Це не обов'язок глави держави, а його право, передбачене Конституцією України. Тому в цьому разі визначатися Президентові, чи достатньо в нас структур і суб'єктів, які мають боротися зі злочинністю загалом і з таким явищем, як корупція, зокрема, чи все-таки потрібно створювати новий спеціалізований орган.

– **Серед нововведень – заборона особам, уповноваженим на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, приймати дарунки (пожертви), вартість яких перевищує 50 відсотків розміру мінімальної заробітної плати. Який порядок дій посадовця, якому вручено коштовніший презент? Яким узагалі буде механізм оцінки дарунка? Чи потрібна його реєстрація?**

– Річ у тім, що життя й практика давно дали відповідь, яким чином наші чиновники всіх рівнів отримують дарунки. Припускаю, що з цією нормою буде багато проблем. Розмір мінімальної зарплатні нині – 960 гривень. Отже, максимальна вартість дарунка, одноразово, може становити 480 гривень, а сукупна вартість таких дарунків, отриманих з одного джерела протягом року, – дорівнювати одній мінімальній заробітній платі. Іншого законодавчим актом не передбачено. Узагалі, Закон «Про засади запобігання і боротьби з корупцією» – категорія не тільки правова, а й етична.

– **Як Кодекс поведінки держслужбовців?**

– Цілком слушно.

– **Ще одне прогресивне положення – обмеження мати в безпосередньому підпорядкуванні (відносінах прямої організаційної або правової залежності підлеглої особи від її керівника. – Ред.) близьких осіб. Хто контролюватиме його виконання?**

– Під час прийому на роботу таку перевірку проводить керівник держструктури.

Закон містить також норму про те, що особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, які звільнилися з посади, протягом року не можуть, зокрема, укласти трудові договори або вчиняти правочини у сфері підприємницької діяльності з підприємствами, установами чи організаціями незалежно від форми власності, якщо раніше вони здійснювали контроль, нагляд або приймали рішення щодо діяльності цих підприємств, установ чи організацій. За великим рахунком ми шукали золоту середину, адже раніше такі конкретні терміни взагалі не були законодавчо закріплені.

Знову ж таки у статті 5 закону є чіткий перелік суб'єктів, які здійснюватимуть заходи щодо виявлення, припинення та розслідування цих та інших корупційних правопорушень.

– **Наступна новація документа полягає в тому, що значно розширена декларація про майно, доходи, витрати й зобов'язання фінансового характеру. Однак чи не було б доцільним подавати її одразу до спеціально уповноваженого органу, а не за місцем роботи?**

– Ми «шліфували» форму декларації щонайменше місяць. Сподіваємося, спеціальна перевірка тепер стане якіснішою. А подання декларації все-таки необхідно робити за місцем роботи, а той, кому потрібно буде її

Дати 17 травня 1792

17 травня 1792 року, сховавшись від сонця у тіні платанового дерева біля будинку № 68 по вулиці Уолл-стріт (Нью-Йорк), 24 брокери (точніше, продавці й спекулянти, які торгували інформацією) підписали так звану Платанову угоду про заснування Нью-Йоркської фондової біржі.

До того часу деякі комерсанти, скориставшись моментом, коли зріс попит на ринку, почали створювати власні запаси цінних паперів і торгувати ними «через прилавок» – так само, як і всіма іншими товарами, виставленими у їхніх магазинах. Невдовзі кілька найбагатших підприємців організували в будинку № 22 по Уолл-стріт центральний аукціон, де щодня опівдні починалися торги цінними паперами. Однак деякі купці приходили на аукціон тільки для того, щоб дізнатися ціни облігацій. А після закриття аукціону продавали ті само цінні папери, але вже зі зниженою комісією винагородою. «Платанова угода» закріпила правило торгівлі цінними паперами тільки між 24 її учасниками про дотримання фіксованих комісійних ставок і неучасті в інших аукціонах.

Через чверть століття об'єднання дістало документально закріплену назву «Нью-Йоркська біржа з купівлі та обміну акцій». Сучасного вигляду назва набула у 1863 році.

У 1889 році біржовий звіт «Customers Afternoon Letter» став іменуватися «Уолл-стріт джорнал» (англ. *The Wall Street Journal*) – наразі впливова щоденна ділова газета, що видається у Нью-Йорку.

Терористичний напад 11 вересня 2001 року спричинив послаблення ділової активності в районі: великі компанії почали переїжджати в різні частини міста, а також до сусідніх штатів та інших ділових центрів Америки (Чикаго, Бостон тощо). Нині назва Уолл-стріт уживається як щодо самої біржі, так і щодо всього фондового ринку США: до її складу входять Нью-Йоркська, Американська та регіональні фондові біржі. Сюди належить також національна мережа брокерів і дилерів, відома як позабіржовий ринок, брокерські фірми разом із своїми співробітниками та й узагалі всі інвестори – інституційні та індивідуальні.

Ю. Ц.

THE WALL STREET JOURNAL.

is to Contain Damage

Subprime Summer
With the subprime market, lenders have pulled out of the market, and investors have fled.

19

HEARING THE BARK
For Hedge Funds, Hunting In Pacific Pays Dividends
Investors are looking for new opportunities in the Pacific region.

In India, 'Untouchables' Convert To Christianity—and Face Extra Burden
A new wave of conversions in India has led to increased discrimination.

I Cut Air
Soars as Bernanke's Credit Crunch Half-Point Move

Warehouse: Builds Horde of Treasures

Skills: No One's Left with Mission

Consolidation: Prices of Stocks

...притягнути до відповідальності можна лише конкретного хабародавця або чиновника, який узяв хабар, а власне комерційна структура, що мала користь від корупційної угоди, жодної відповідальності не несе.

...доступ до Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні правопорушення

знайти й перевірити, завжди зможе це зробити у встановленому законом порядку.

– **Якою врешті-решт визначено мінімальну суму витрат для внесення в декларацію?**

– Позиція комітету така: витрати, нижчі за середньомісячну заробітну платню, не мають вноситися в декларацію.

– **Стаття 15 передбачає проведення Мін'юстом антикорупційної експертизи проектів нормативно-правових актів. Чи проводилася така перевірка досі й чи матиме вона виключно рекомендаційний характер?**

– Законом чітко встановлено, що Міністерство юстиції проводить антикорупційну експертизу проектів нормативно-правових актів, до того ж незалежно від суб'єктів, які їх розробляють. А результати такої експертизи підлягають обов'язковому розгляду під час прийняття рішення щодо видання чи прийняття відповідного нормативно-правового акта, тому про рекомендаційний характер у цьому разі йтися не може.

– **Поясніть, будь ласка, докладніше норму про неможливість безоплатно одержувати послуги та майно органами державної влади та місцевого самоврядування.**

– Справді, закон забороняє всім державним органам і структурам приймати будь-які матеріальні та фінансові ресурси від фізичних або юридичних осіб. Виняток можливий тільки у випадках, коли право на отримання відповідної допомоги передбачено в законах. Скажімо, для притулків або лікувальних закладів. Ну в якого законодавця підніметься рука заборонити одержання благодійних внесків на лікування дітей від онкозахворювань?

– **Як відбуватиметься інформування громадськості про заходи щодо запобігання і протидії корупції?**

– Зокрема, спеціально уповноважений орган з питань антикорупційної політики щороку не пізніше як 15 квітня готуватиме та оприлюднюватиме звіт про результати проведення заходів щодо запобігання і протидії корупції. У документі міститимуться статистичні дані про результати діяльності спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції; узагальнені результати антикорупційної експертизи проектів нормативно-правових актів; результати соціологічних досліджень, що проводяться державними та недержавними науково-дослідними установами з питань поширення корупції; інформація про стан реалізації визначеної Президентом України антикорупційної стратегії тощо.

Хочу також звернути увагу на норми статті 18, де зазначено, що законопроекти та проекти інших нормативно-правових актів, які передбачають надання пільг чи переваг окремим суб'єктам господарювання, а також делегування функцій, повноважень органів виконавчої влади або органів місцевого самоврядування, в тому числі недержавним організаціям, підлягають оприлюдненню в установленому законодавством порядку в десятиденний строк з дня їх внесення суб'єктом права законодавчої ініціативи, але не пізніше як за сім днів до дня їх розгляду.

– **Чи буде в громадян доступ до Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні правопорушення?**

– Законом визначено, що Положення про Єдиний державний реєстр осіб, які вчинили корупційні правопорушення, а також порядок його формування та ведення затверджується Міністерством юстиції. До того ж ці питання регулює Закон «Про доступ до публічної інформації», котрий Верховна Рада не так давно ухвалила.

– **Прокоментуйте, будь ласка, зауваження про відсутність відповідальності за корупційні правопорушення юридичних осіб. Через це притягнути до відповідальності можна лише конкретного хабародавця або чиновника, який узяв хабар, а власне комерційна структура, що мала користь від корупційної угоди, жодної відповідальності не несе.**

– Нині вітчизняне право передбачає відповідальність лише фізичної особи. На жаль, це є прогалиною в нашому законодавстві. Ми, як вищий законодавчий орган держави, прагнутиremo вдосконалення цієї норми.

– **І насамкінець: які часові рамки введення закону в дію?**

– Закон набирає чинності з 1 липня 2011 року, крім деяких статей, що стосуються фінансового контролю, які набирають чинності з 1 січня 2012 року.

Розмову вів Олексій СИЩУК.

Фото Миколи БІЛОКОПИТОВА.

Логік

Ліквідовано «терориста номер один»

Символ і лідер «Аль-Каїди» Усама бен Ладен був знищений 1 травня американським загоном спеціального призначення недалеко від столиці Пакистану – Ісламабада. Про це повідомив президент США Барак Обама. Він зауважив, що санкціонував операцію ще тиждень тому й пакистанська влада була попереджена про її проведення.

МЗС Пакистану підтвердило, що бен Ладен ліквідований військовиками США в районі міста Абботабад, розташованого неподалік пакистанської столиці.

Адміністрація американського президента повідомила: тест ДНК на 99,9% підтвердив, що в ході спецоперації вбито саме бен Ладена. А його тіло вже поховано в морі.

Глава ЦРУ Леон Панетта заявив: «Хоча бен Ладен мертвий, «Аль-Каїда» не померла. Терористи майже напевно намагатимуться помститися за нього, і ми повинні залишатися й залишаємося пильними та рішучими».

Генеральний секретар ООН Пан Гі Мун назвав знищення ватажка «Аль-Каїди» поворотним моментом у глобальній боротьбі з тероризмом. «ООН продовжуватиме боротьбу з тероризмом, і ми очолюватимемо кампанію з боротьби із тероризмом», – сказав він, наголосивши, що ООН найрішучіше засуджує тероризм у всіх його проявах.

Канцлер Німеччини Ангела

Меркель висловила пошану президентові США у зв'язку з ліквідацією Усами бен Ладена. У майбутньому вона чекає на ще більші перемоги. Проте вважає, що рівень терористичної небезпеки в країні залишається стабільним.

«Це важливо – жити у світі без тероризму», – відреагував на звістку про вбивство лідера «Аль-Каїди» Президент України Віктор Янукович.

Ю. Ц.

